

4. Рішення ЄСПЛ у справі Амюр проти Франції (Amuur v. France) від 25 червня 1996 року у справі за скаргою № 19776/92
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng>

5. Рішення Конституційного Суду України (Перший сенат) від 5 червня 2019 року № 3-р(І)/2019 у справі за конституційною скаргою товариства з обмеженою відповідальністю «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців двадцять четвертого, двадцять п'ятого, двадцять шостого розділу I Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо уточнення деяких положень та усунення суперечностей, що виникли при прийнятті Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» від 23 березня 2017 року № 1989–VIII від 5 червня 2019 року № 3-р(І)/2019 .
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va03p710-19#Text>

Омарова Кристина Чупалавівна,
курсантка 2 курсу факультету №1
Криворізького навчально-наукового
інституту Донецького державного
університету внутрішніх справ
Литвиненко Ольга Георгіївна,
старший викладач кафедри організації
досудового розслідування факультету №1
Криворізького навчально-наукового
інституту Донецького державного
університету внутрішніх справ, доктор
філософії за спеціальністю 081 «Право»

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Умови воєнного часу змусили кримінальне процесуальне законодавство адаптуватись під реалії сьогодення. Зокрема, законодавцем було внесено зміни до Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України «Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану», який суттєво доповнено ст. 615 щодо особливостей кримінального провадження в умовах воєнного стану.

Законодавство змінилось в таких аспектах, як: початок досудового розслідування; фіксація результатів досудового розслідування; проведення обшуку чи огляду житла; неможливості

виконання повноважень слідчим суддею та обрання запобіжного заходу; затриманні особи та строку її тримання без ухвали слідчого судді; процесуальних діях; участі захисника; закінченні досудового розслідування; відновленні втрачених матеріалів[1, с.213].

Початок кримінального провадження безпосередньо пов'язаний із внесенням відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, однак в умовах надзвичайних правових режимів, про які йдеться у розділі IX-1 КПК України, виникає низка негативних факторів, які обумовлюють специфіку здійснення кримінального провадження загалом та можливості внесення відомостей про кримінальне правопорушення відповідно до вимог ч.1 ст. 214 КПК України. До них належать наступні: вихід комп'ютерного, мережевого обладнання зі строю, перебої з електроенергією та зв'язком, Інтернетом, відсутність доступу до них, проблеми з транспортом, блокування та захоплення адміністративних будівель, відсутність доступу до територій тощо можуть призвести до неможливості протягом тривалого часу внести відомості до ЄРДР. Ці та інші об'єктивні фактори, зумовлені обставинами, які виникають у надзвичайних правових режимів, обумовлюють технічну неможливість внесення відомостей до ЄРДР[2, с.11]. На наш погляд, зазначені проблемні фактори є об'єктивними задля того, щоб робити виключення під час досудового розслідування в умовах воєнного стану. Однак, кожна процесуальна та слідча (розшукова) дія під час воєнного стану має проводитись із додатковими гарантіями захисту прав усіх учасників кримінального провадження.

Так, у п.1 ч.1 ст. 615 КПК України зазначено про те, що у разі якщо відсутня технічна можливість доступу до Єдиного реєстру досудових розслідувань - рішення про початок досудового розслідування приймає дізнавач, слідчий, прокурор, про що виноситься відповідна постанова, яка повинна містити відомості, передбачені ч.5 ст.214 КПК України[с.3]. На наш погляд така норма вбачається позитивною, оскільки факти вчиненого кримінального правопорушення не можуть чекати, та в обов'язковому порядку мають бути зафіксовані. Однак виникає питання, яким чином має бути повідомлений потерпілий про початок досудового розслідування здійснюваного в умовах воєнного стану?

Відповідно до ч. 1 ст. 214 КПК України слідчий, дізнавач, прокурор через 24 години з моменту внесення таких відомостей зобов'язаний надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань. Вимога щодо «автоматичного» початку досудового розслідування та обов'язок внесення відомостей до ЄРДР була однією із новел КПК України 2012 року та спрямована на забезпечення прав потерпілих, є гарантією від приховування фактів кримінальних правопорушень та безпідставної відмови від початку кримінального

провадження[с.2, с.10]. Через те ми переконані, що умови воєнного стану не є виключенням у захисті прав потерпілих. Вважаємо за доцільне покласти обов'язок на працівників поліції щодо інформування, у найкоротший термін, заявника про розгляд його заяви, шляхом телефонного дзвінка або особистим врученням письмового повідомлення потерпілому. Така норма дозволить забезпечити заявників/потерпілих додатковими гарантіями захисту їх прав в умовах воєнного стану.

Із позитивної сторони варто відмітити новелу законодавця стосовно використання технічних засобів фіксації у разі неможливості складання процесуальних документів про хід і результати проведення слідчих (розшукових) дій чи інших процесуальних дій. Однак, у подальшому відповідний протокол має бути складено не пізніше сімдесяти двох годин з моменту завершення таких слідчих (розшукових) дій чи відповідних процесуальних дій. Переконані, що застосування технічних засобів фіксації засвідчить факт проведення зазначених дій та надасть можливість відобразити ті чи інші докази.

При проведенні обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи, якщо залучення понятих є об'єктивно неможливим або пов'язано з потенційною небезпекою для їхнього життя чи здоров'я, відповідні слідчі (розшукові) дії проводяться без залучення понятих. У такому разі хід і результати проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи в обов'язковому порядку фіксуються доступними технічними засобами шляхом здійснення безперервного відеозапису[3]. Зазначена норма є досить цікавою, та покладає високі стандарти роботи саме на працівників Національної поліції, у тому числі й у сфері дотримання прав людини.

Поняті це незаінтересовані особи, які залучаються до проведення тієї чи іншої слідчої (розшукової) дії. Існує думка, що понятих необхідно залучати для контролю над діями правоохоронців, але ми переконані, що поняті - це ще й гарант для самих поліцейських, адже своєю присутністю вони засвідчують, що слідчі (розшукові) дії було проведено законно та з дотриманням усіх вимог[4, с.38]. Варто погодитись із зазначеним, та запропонувати залучати хоча б одного понятого під час проведення обшуку або огляду житла, оскільки у разі потенційної небезпеки для життя чи здоров'я понятого, слідчого чи іншого учасника зазначеної слідчої (розшукової) дії, скоріше за все, вона проводиться н буде, навіть із використанням безперервного відеозапису.

Отже, умови воєнного стану можуть суттєво погіршувати ефективність досудового розслідування, однак дотримання прав учасників кримінального провадження має бути у пріоритеті, не залежно від процесуального статусу особи.

Список використаних джерел

1. Малахова В.В., Зарубей В.В. Особливості організації досудового розслідування в умовах воєнного стану. Кримінальне судочинство: права людини під час дії надзвичайного або воєнного стану: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м.Київ, 18 листопада 2022). С.212-214.

2. Гловюк І., Тетерятник Г., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції чи заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України (станом на 25 березня 2022 року). Львів-Одеса-Дніпро, 2022. 48 с.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 23.04.2023).

4. Ємельянов Р., Белікова Є.. Право людини на недоторканість житла в умовах воєнного стану. КРИМІНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ В УКРАЇНІ: РЕАЛІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ : матеріали Круглого столу (23 вересня 2022 року) / упор. І.В.Гловюк, Н.Р. Лашук, В.В.Навроцька, І.Р.Серкевич, Н.І.Устрицька. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 332 с.

Осадча Карина Олександрівна,

курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сухомлин Юлія Володимирівна

професор кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОНИКНЕННЯ ДО ЖИТЛА АБО ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ: ЗАКОНОДАВЧЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ТА ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ

Реалізація кримінального процесуального законодавства обов'язково здійснюється ґрунтуючись на принципах, визначених законом. Принципи є гарантією дотримання прав і законних інтересів особи та прийняття законного й обґрунтованого рішення за результатами кримінального провадження. Втілення в кримінальному